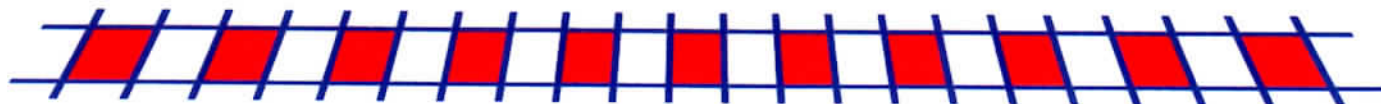

ŠTRÉKAR

Glasilo kulturnega društva "Medimurje" Velenje, januar 2017, leto 6, številka 13, ISSN: 2463-8048

Voščimo: SREČEN Božič, zdravo in uspešno Novo leto 2017

MRAZOVE THALJE

*I mesec je svetil i zvezde su treptale,
a thalje, thalje so thale.....
Slinge odinja, cipke od mraza,
oprave bele,
feringe tenke kak fina gaza,
Ledene ruže,
ledeni maki za oblek sahi,
Srebrni triptec za stezu i potec,
svetlo zrcalo za grabico malu.....
Ceto so noc tholje thale,
bele ponjave prestirale,
Slingale polja, grunte, vrte i hize,
a jutro je dohajalo se blize i blize....
Mesec je zginov, den se narinov,
cipke restepov, slinge potepov,
petru zrcalo, stepov vehicu malu.....
I ceti den strehe so cvapale,
mrazove thalje
tožno so se plakale.....*

Magdalena Vlah – Hranjec

UVODNIK

Beseda predsednika ob koncu leta

NOVICE

6. Sabor, Ivan Kolonić, Telovadba, Jubilanti

TRADICIJA

BOŽIČNI VEČER, BOŽIČ, ŠTEFANJE I HERODEŠOVO

FELJTON

IZ ŽIVOTA KRUMPIRA NAŠEGA SVAGDAŠNJEGA

Beseda predsednika ob koncu leta

Matija Blagus

Predsednik Kulturnega društva Međimurje
Velenje

Že sam začetek prestopnega leta narekuje, da bo leto presežkov, leto dneva več kot sicer, kar pa je bilo vedno dobrodošlo pri organizatorjih prireditve.

Če ti uspe na raznih razpisih pridobiti finančna sredstva za delovanje društva, je že pol dela opravljenega.

Moja profesionalna in športna pot je bila vedno samo tekmovalstvo, dokazovanje, novi projekti. Sreča je, da sem imel mentorje ali naročnike, ki niso prenašali polovične rešitve, ali improvizacije, ki so bili obsojeni na slabe rezultate.

Ko te profesionalna usoda trdo odloži in ti ne ponudi niti izbire, kaj bi delal naprej v letih ko so te aktivnosti fizično omejene, mentalno ali kako drugače, potem se zatečeš k temu, kaj si želel početi, pa ti življenje ni pustilo.

Tako sem se našel v kulturi, kulturi mojega rodnega Međimurja.

Izkoristil sem dane prednosti organizacije in improvizacije, tako so nastajale Međimurske noči, folklorna, tamburaška, dramska, pevska, kulinarčna skupina in še kaj. Pri tem je bilo treba vložiti veliko energije, da se iz amaterskih pevcev, igralcev, glasbenikov, plesalcev pripravi skupina za javne nastope.

Sreča je bila, da se je zbrala dobra skupina amaterskih entuziastov s prvim predsednikom društva in postavila temelje dobremu etnološkemu društvu - Kulturnemu društvu Međimurje Velenje.

Nasledil sem dobre temelje za nadaljnje delo, vendar sem šele takrat ugotovil, da gre za amaterski »profesionalizem«. Zato je zelo pomembno imeti dobre sodelavce, ki so pripravljeni vložiti veliko truda

in prostega časa za realizacijo projektov in s tem omogočiti nadaljnje delovanje društva. Ob tem je treba tudi povedati, da moraš imeti podporo in pomoč družinskih članov, saj vedno vskočijo, ko je najpotrebnejše. Tako ekipo in družino v mojem društvu jaz zagotovo imam. V letu 2017 praznujemo dvajset let delovanja društva. Od samega nastanka, leta 1997, je naš cilj biti dober, boljši in najboljši, tako v lokalnem okolju, kot širše.

Ali nam je uspelo ?

Društvo kot etnološka skupina pokriva široki spekter možnih aktivnosti. Nekatere so že dodobra vpeljane in imajo svoje mesto, tako v Zvezi društev na republiškem nivoju, meddržavnem nivoju, kakor tudi v lokalnem okolju. Vpeljali smo nekaj novih aktivnosti ki še iščejo svoje mesto.

Pri vsem tem so ljudje osnovni deležnik izvedbe aktivnosti, kakovosti in cilj motivacije. Lepo je, ko nam prireditve uspe, ko smo deležni kakšne nagrade, priznanja, vendar za tem stoji trdo delo, odrekanje, pa tudi slaba volja.

Članstvo društva je bazen iz katerega črpamo vsebino, etnološko originalnost, ti so nujno potrebni, saj je več kot tretjina nastopov tekmovalnega značaja.

Ostali del aktivnosti društva temelji na organizaciji dela, pridobivanju finančnih sredstev, prepričevanju o potrebnosti izvirnosti dela društva in še kaj. Kot predsednik društva, si velikokrat tarča slabe volje nastopajočih, postavljajo ti vprašanja o potrebnosti tega in onega početja, te in one odločitve in velikokrat na robu regularnosti poslovanja društva. Pa vendar zato si predsednik! In ko te pokliče predstavnik

ŠTREKAR

Glasilo: KD „MEDIMURJE“ Velenje
Izdajatelj: KD „MEDIMURJE“ Velenje,
Jerihova cesta 1, 3320 Velenje
www.kdm.si
info@kdm.si

Matična številka: 1053752
Davčna številka: 15597156,
IBAN: SI56 0242 6005 3785 579
pri NLB Velenje

ISSN: 2463-8048

Glavni in odgovorni urednik: Matija Blagus
Uredniški odbor: Marija Kemec, Željko Kalšan,
Vladimir Šafarič
Tehnični urednik: Matej Blagus

Tisk: EUROGRAF d.o.o. Velenje
Naklada: 200 izvodov.

6. SABOR HRVAŠKE KULTURE V SLOVENIJI IN 20. OBLETNICA NAŠEGA DRUŠTVA dve največji prireditvi v letu 2017

Slavko Hudarín
Pomočnik predsednika
organizacijskega odbora

lokalne skupnosti in ti sporoči, da ti podeljuje priznanje za delo, je vse prej naštetu pozabljeno. Občinska nagrada, ki se imenuje Priznanje župana Mestne občine Velenje, katero je društvo prejelo letošnje leto, je veliko priznanje, je pa tudi velika obveza za naprej.

V naslednjem letu nas čaka proslava 20 obletnice ustanovitve društva, organizacija 6. Sabora hrvaške kulture v Sloveniji, ki mu bomo priča v maju mesecu. Več kot 200 udeležencev bo na več odrih, s svojimi nastopi obogatilo dogajanje v Velenju.

Poleg tega nas čakajo tudi redni projekti; Međimursko proščeje, Međimurski večer v Vili Bianci, nastop na Srečanju etničnih skupnosti v Sloveniji in še kaj. Če nam bo vse te aktivnosti uspelo izvesti, bom lahko spet govoril mojem letu, o letu Kulturnega društva Međimurje Velenje in njegovega predsednika.

In še sporočilo prijateljem: Spet trte obrodile so vince nam sladko .....

**Vsem članom in prijateljem
Kulturnega društva
Međimurje voščim srečen
Božič in zdravo in uspešno
Novo leto.**

Iz plana aktivnosti društva je razvidno, da nas v letu 2017 poleg že vpeljanih projektov, čakata dva nova, in sicer 6. Sabor hrvaške kulture v Sloveniji - poleg glavnega organizatorja Zveze hrvaških društev v Sloveniji je organizator tudi naše društvo. Drugi projekt pa je proslava ob 20. obletnici ustanovitve Kulturnega društva Međimurje Velenje.

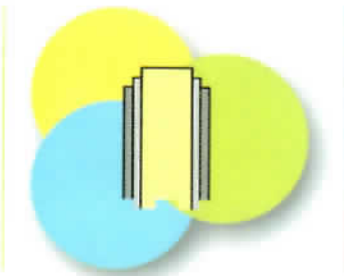
S pripravi za realizacijo obeh projektov smo začeli že v mesecu maju lanskega leta. Upravni odbor društva je na svoji 7. seji odobril začetne aktivnosti in angažiranje zunanjih sodelavcev pri realizaciji.

6. Sabor hrvaške kulture bo 20. maja z udeležbo 9 hrvaških

društev iz Slovenije. Pokrovitelja sabora bosta predsednik Republike Slovenije gospod Borut Pahor in predsednica Republike Hrvaške gospa Kolinda Grabar Kitarović.

20. obletnico društva pa bomo proslavili na svečanosti 10. junija v Velenju, in sicer v sklopu 5. Međimurskega proščeja v Veleju. Organizacijski odbor, katerega vodi predsednik društva Matija Blagus, čaka zahtevno in naporno delo, saj želimo oba projekta izpeljati brezhibno in za vse goste in povablence nepozabno.

O aktivnostih na obeh projektih bomo obveščali članstvo na spletni strani in v ŠTREKARJU št. 14.

**6. SABOR
HRVAŠKE KULTURE
V SLOVENIJI
VELENJE**

Savez hrvatskih društava u Sloveniji
Masarykova cesta 14
1000 Ljubljana
Matična št.: 5985129000
Davčna št.: 16754972
Tel.: + 386 41 395 040

PRIZNANJE ŽUPANA MESTNE OBČINE VELENJE

Besedilo: Međimurec

Foto: Marko Glavaš

20. septembra Mestna občina Velenje praznuje svoj praznik. Ob tej priliki Mestni svet in Župan podelujeta priznanje zaslužnim posameznikom, organizacijam in društvom. Najvišje priznanje občine je Častni občan Mestne občine Velenje. Nekaj posameznikov čigar delo in prizadevanja so obeležila dogajanja v mestu pa so bila deležna še drugih priznanj. Tako je župan **PRIZNANJE ŽUPANA** mestne občine Velenje podelil našemu Kulturnemu društvu Međimurje Velenje, za kar smo bili prav prijetno presenečeni.

Upravni odbor je sprejel odločitev, da na slovesnosti ob občinskem prazniku v Kulturnem domu priznanje sprejme predsednik društva. Odločil, se je, da bo na sprejem popeljal tudi eno od članic folklorne skupine, in sicer Marico Glavaš, na podelitvi pa bosta opravljena v međimurski

narodni noši.

Ta odločitev je bila posebno dobro sprejeta v dvorani, saj je bil naš par deležen velikega aplavza.

V obrazložitvi odločitve za podelitev priznanja društvu, od strani župana Bojana Kontiča, je zabeleženo: večletno delovanje društva, posebej pa je izpostavljena aktivnost društva pri ohranjanju međimurskih običajev, plesov in pesmi. V dvorani je bilo prisotno tudi veliko naših članov, kot tudi prijateljev našega društva.

17. oktobra pa smo v prostorih društva na GRUNTU, to priznanje tudi slavnostno proslavili. Člani so ob tej priliki pripravili mali kulturni program, v katerem so sodelovali člani dramske sekcije, lepe besede je povedala podpredsednica Branka Drk, Ivan Kolonič pa je ob tej priliki odprl likovno razstavo, tamburaši pa so odigrali nekaj međimurskih viž.

Prejemnika županovega priznanja

Prejemniki občinskih nagrad

Likovna razstava IVAN KOLONIĆ

Besedilo: Međimurec

Foto: Marko Glavaš

Da se včasih med nami skrivajo izjemni talenti, je dokaz, naš član Ivan Kolonić. Po večkratnem prigovarjanju predsednika društva, naj vendar pokaže svoje stvaritve, se je ojunčil. Sestanek ceh meštrov in kratka proslava na GRUNTU, kateri se je izkazal kot izjemen prostor tudi za galerijo, je avtor razstavil 25 svojih del v tehniki akvarel. To je samo majhen del njegovega celotnega opusa.

Ivan Kolonić je dolgoletni član našega društva, vključuje se v vse aktivnosti skupaj s svojo soprogo. O razstavljenih delih je avtor sam spregovoril, kar je bilo posebej zanimivo za več kot 30 obiskovalcev. Program so obogatili člani dramske sekcije in tamburaška skupina, ceh meštri so ga nagradili z dolgim aplavzom.

Želja avtorja je bila, da razstavo prikaže svojim znancem in prijateljem, katere je posebej povabil v petek 4. novembra v prostore GRUNTA. Zbralo se je preko 35 obiskovalcev, prišli so tudi iz Međimurja, rojstnega kraja Svetega Jurja v Trnju. Avtor je sam pripravil program predstavitve svojega celotnega opusa. Posebej so bili zanimivi komentarji avtorja, kakor tudi prijateljev, ki so se prepoznali kot modeli avtorju.

Obiskovalci razstave

Ivan Kolonić, pravi Međimurec, je začel slikati sredi 80 tih let, še v srednji šoli. Res je bil samouk, vendar se je vedno spogledoval z vrhunskimi akademskimi slikarji. Temu ustrezno je dobil nekaj priznanj. V veliko podporo mu je žena Mirjana, katera je veliko

doprinesla, da se je odločil za to razstavo. Letošnje leto (ko se je upokojil), se je odločil in sodeloval tudi na naši 10. Likovni koloniji v Međimurju. Avtorju želimo še veliko ustvarjanja in čim več razstav.

Avtor razstave med obiskovalci

10.

LIKOVNA KOLONIJA ZELENGAJ

Sakralne
vsebine
tromeje
Slovenije
Hrvaške
Madžarske

Besedilo: Tatjana Vidmar
Foto: Matej Blagus

V poletnih mesecih si člani kulturnih društev vzamemo čas za počitek, za razmišljanje o novih projektih, ki jih bomo poskušali izvesti v novi sezoni. Člane Društva šaleških likovnikov že dobro desetletje v vročih poletnih dneh zwabijo in povabijo na delo člani KD Međimurje Velenje. Ko je pred desetimi leti Matija Blagus prvič organiziral likovno kolonijo v Lendavi, si verjetno ni predstavljal, da bosta on in društvo pri organizaciji vztrajala celo desetletje.

Skozi vsa leta smo na kolonijah ne le ustvarjali, ampak smo spoznavali kraje in njihove lepote tako v slovenksem Prekmurju, onstran reke Mure, v Međimurju in tudi na Madžarskem. Kolonija je skoraj vsako leto potekala na drugi lokaciji in prav na vseh so nastala dobra dela. V idiličnem okolju Zelen gaja je ustvarjalo 24 udeležencev kolonije, ki so

ustvarjali na temo "Sakralna dediščina tromeje - Slovenije, Hrvaške in Madžarske. Prav neverjetno je bilo, kako so na prostem nastajali v lesu, v glini in na platnu zapisi nekega časa in okolja. Sakralna dediščina je pomembni segment kulturne dediščine vsakega naroda, je kot DNK, ki o narodu pove veliko, pravzaprav vse.

Na delih, nastalih na koloniji, pred nami zaživijo podobe lendavske sinagoge, ki je poleg sinagoge v Mariboru, ena izmed dveh preostalih judovskih sinagog v Sloveniji, pa cerkev v Draškovcu, Goričanu, Trnju. Dve deli sta posvečeni Čakovcu, pomembnemu međimurskemu centru. In prav v letu 2016 je minilo 450 let bitke pri Sigetu, ko je eden izmed velikanov hraške zgodovine Nikolaj Šubić Zrinski pri bitki pri Sigetu na Madžarskem branil pred Turki tako Hrvate kot Madžare. Međimursko veduto je zaznamoval tudi "međimurski koržnjak", arhitekturni biser kmečke arhitekture časa, ki počasi izginja.

Na koloniji je nastalo tudi eno profano delo, to je upodobitev knjižnice v Letenju na Madžarskem, ki s svojo leseno konstrukcijo kraljuje v krajevem parku.

Biserka kipari

Gasilska: umetniški zbor udeležencev

MEĐIMURSKI VEČER

Besedilo: Tatjana Vidmar

Foto: Marko Glavaš

Obiskovalci međimurskega večera - polna orgelska dvorana

Pozdrav podžupana MOV

KD Međimurje je počasi iztekajoče se leto zaključilo s prireditvijo "Međimurski večer", ki je tudi tokrat razveselila številne obiskovalce. Le-te je že pri vstopu v vilo Bianco s svojo glasbo pozdravila tamburaška skupina. V prireditvev je sodila otvoritev razstave likovnih del, nastalih na 10. likovni koloniji. Na 22 likovnih delih so upodobljeni sakralni spomeniki Slovenije, Hrvaške in

Madžarske. Večina del so ustvarili člani Društva šaleških likovnikov. Večer so sooblikovali posamezniki, ki v Velenju ohranjajo dediščino svoje domovine. Ob zaključku večera so obiskovalce s svojimi sladko- slanimi dobrotami razveselile članice kulinarčne sekcije, ki je ena najbolj dejavnih znotraj međimurskega kulturnega društva.

Program je povezovala Branka

Duet Vesna in Marjan - Međimurski bregi

BOŽIČNI VEČER, BOŽIČ, ŠTEFANJE I HERODEŠOVO pri nas

Matija Blagus

Mrzla jutra, rane meše v cirkvi, lodrice pune masti se je nekak dišalo na svetek.

Mama je poribala poda v ganjku i kuhnji, hodili smo po hiži samo po paperima, ka namo zmazali poda, ja sam pak mislil de bo japa dobil bora.

Den pred božičon ,reklo se mu je Badnjak, japa je predik počistil štaló i nahranil krave , mama je kokoši rano zaprala v kočak, stara majka pak so celi den pekli kuruznoga kruha, perece i v bidrama orehove kolače. Neje zabila za mene speči lepeka od testa kaj je ostalo od kruha. Obed je bil jako kratek i siromašen, jeli smo samo kuhano sadje. Rekli so ,da je to post. Niti denes neznam de se je stvoril bor, šteroga sam moral ja okinčiti.

Bor je bil v koto sobe, a pod njem dva tejerčeka z zeleno pšenico, okoli povezano z črlnim pantlekom. Na boru so viseli cukuri zamotani v srebrni paper, nekaj jabokib i na vrhu špica. Ka bo zgledalo čim več cukori na boru je mama nekaj kuruznih betvi isto zamotala v srebrni paper.

Večer se je fletno spustil, na jempot je bilo tak se tiho i nekak mirno, jako svetešje. Kak obično struja je crknula čim se spustila kmica, rekli so , da je to zato kaj to noč gori preveč žarulji po hižama.

Zazvonilo je zdravo Mariji, v kuhnji smo ostali majka , mama i ja. Mama je rekla, da je japa dišel po Jezušu.

Sedeli smo pri stolu, najempot nešči pokuca na vrata.

»Slobodno« - reče mama.

V kuhinjo je došel japa i donesl veliki šop slame i manjši snop sena.

»Dober večer « reče on , poklekne se na sredino kuhinje i počne bajati :

»Nato mlado leto, tusti debeli, kak jeni jeleni , daj vam Bog

voliče, konjiče ..... i mira božjega. Amen«. Skupa smo zmolili otecnaša.

Mama je počela pripravljati božičnoga stola, mi dva pak z japom smo razprestrali slamo pod stol i pripravili za leći si. Na klop pri stolu so majka donesli stroganjku puno kuruze, pšenice i zobi i nuter postavili svečo. To je zato ka bo polje dobro rodilo. Na stol se prvo dala slama v križ, potrosilo se žito i kuruza, dal se je drobni penéz i prek sega toga se pokrilo z stoljnjakom ,lepeim belim lanenim.

Mi dva z japom pak smo poiskali luknje v kuhinji v njih porinuli rukovet sena. Stari ljudi so rekli, da što bo prvi bo našel nožeka.

Na stol je mama dala nekaj za pojesti, ne posebno bogato, čakali smo, da pemo k polnočki .Polnočka je bila navek nekaj posebnoga, za nas deco pak zato kaj smo smeli biti dolgo po noći vuni.

Da smo došli od ponočke , si premrzli, japa si je spil štamperlek žganice, mi pak bezgovega čaja i isto malo žganice.

Majka so iz pečnice na stol donesli pleha z čurkami i veljki hleb kuruznoga kruha. To je tak zadišelo po celi kuhnji.

Na pleho so bile črne i dve bele čurke.

Popevali smo svete pesme , a posebno ono » Narodil nam se kralj nebeski«. Tak je bilo lepo, tak je bilo svečano.

Bilo je kesno, z japom smo si legli pod stol na slamo, tak je bilo kak v pravem Betlehemu. Zarana smo se stali, stari ljudi so rekli, da se na Božič sme delati, samo v štali pri marhi, nahraniti svinje i mladino.

Božič je fletno prešel , a ja sam komaj čakal da dojde Štefanje. Deca smo hodili bajat od hiže do hiže zarana po seli. Navek smo

hiže zarana po seli. Navek smo dobili ili kolače, jaboke, a nešteri malo bolj bogati so nam dali i peneze.

Naš sosed je bil Štef imel je godovno, k njemu smo išli nazadnje bajat. On je navek dal največ penez, a morali smo i štamprelek si spiti i na gosji peruti si sesti.

Nekaj penez sam si prešporal, nekaj pak sem se išel činkati z dečkima.

Po Štefanju, drugi den je Herodešovo. V jutro sam navek dobil po riti od japija z remenom. Znal sam, da je to ne od srditosti, nego tak je običaj. Zato pak smo dečki radi posebno puce buhali, pak nam one neso zamerile. Bolje je dobiti malo po riti, kak pa Herodeš kralj, poklati svo nevino dečico.

Popoldne smo si bili domaj v hiži, kaj so došli veličasni na blagoslov hiže z križecom. Si smo morali kušnuti raspelo, velečasni so zmolilo molitvu, blagoslovili hižo. Školnek je zapopeval Nato mlado leto, vzel peneze z stola na vrata pak napisal 19*G*M*B*55 Pa srečen Božič i Novo leto, čestita vam mali Matek.

Kulturno društvo „Međimurje“ Velenje PLAN DELA 2017

Glavne aktivnosti:

Proslava 20 – te obletnice društva	10. junij
6. Sabor hrvaške kulture v Sloveniji	20.maj
5. Međimursko proščeje	10.junij
Smotra starih običajev Međimurje/Kotoriba	18. in 19. november
Izdaja Monografije društva ob 20 obletnici	10.junij
Izdaja glasila ŠTREKAR /2 št.	junij, december

Ostale aktivnosti:

Nastop na Smotri koreografiranega folklor Čakovec	22.april
Srečanje tamb. in folklor. Skupin etničnih skupnosti	maj, junij
Likovna kolonija	avgust
Predavanje iz programa Kulturnik	marec, april
Mednarodni nastop folkl. tamb.in dramske skupine	
Međimurski večer v Vili Bianca	december

Aktivnosti znotraj društva:

Sestanki CEH Meštrov - predavanja	7 sestankov
Martinovanje	november
Prostovoljna delovna akcija	marec, oktober
Zbiranje članarine	junij
Etnološko vsebinska aktivnost	oktober, november
Redne vaje folklor, tamburašev in dramske s.	januar, december

Aktivnosti v društvu – sestanki:

Zbor članov društva	februar
Redne seje UO	7 sestankov
Udeležba na sejah Predsedstva ZHDS	
Pridobitev uporabnega dovoljenja za GRUNT	marec
Vzdrževalna dela na GRUNTU	

Plan je potrjen na seji UO 15.decembra 2016

Matija Blagus

Predsednik Kulturnega društva Međimurje
Velenje

Izlet MARTINOVANJE

Đuro Haramija

Vsako leto načrtujemo in izvedemo društveni izlet. Vedno želimo nekaj novega videti, spoznati in doživeti.

Tako smo bili predlani na Madžarskem, ob Balatonu in si ogledali Budimpešto. Lani smo na dvodnevem izletu po lepi naši Hrvatskoj obiskali Muzej pračovjeka u Krapini, Lonjsko polje, Jasenovac, Lipik in Daruvar.

Kam naj gremo letos?, smo se spraševali ter načrtovali Dunaj in Gradiščansko, kjer živi številčna hrvaška manjšina. Na Madžarskem bi prespali, in se čez Prekmurje vrnili v Velenje. Iz razumljivih, predvsem finančnih, razlogov ni bilo dovolj interesa.

Predsednik Mato pa premišljuje in odloči, da gremo v Prekmurje in na Madžarsko ter združimo izlet z martinovanjem.

Okvirni načrt izleta: Ptujška gora, Lendava, Lenti, zaključek z martinovanjem. Določen je datum: martinova sobota 12. novembra. Interes preseže vsa pričakovanja, saj je prijav več kot sedežev v avtobusu. Žal nam vreme ni bilo najbolj naklonjeno, a kljub temu smo nekaj lepega spoznali in preživeli.

Tisto soboto je 53 udeležencev ob sedmih zjutraj krenilo iz Velenja proti Ptujski Gori, kjer nas je bičal veter z dežjem, pater pa nam je izredno nazorno orisal 600 letno zgodovinsko vlogo Svete gore in bazilike Matere božje. Hvala patru Romanu. Naslednja postanek je bil predviden v Lendavi, ki se ponša z letošnjo prvovrstno turistično atrakcijo:

Škof Martin z ministrantom Jožekom

Vinariumom. Opravili smo kratek avtobusni ogled do Vinariuma, a vreme nam ni bilo naklonjeno in žal ni bilo atraktivnega razgleda z vrha 53 m visokega stolpa. Pa ob drugi priložnosti.

Zato pa smo dopolnili prtljažnik z odličnim moštom, ki ga je pridelal naš predsednik. Pridružila sta se nam prijatelja Pištek in Lidiya iz Lendave in družno smo nadaljevali pot na Madžarsko proti Lentiju. Tudi tu smo bili prisiljeni prvotni načrt prilagoditi vremenu - opustili smo obisk tržnice v Lentiju in pohod po poti, po kateri je šel Sveti Martin iz Shombotelja v Francijo. Po pripovedovanju, naj bi si tam v bližini odpočil in spil kozarec dobrega vina.

Mi pa smo jo mahnili na končno destinacijo. Martinovali smo v prijetni gostilni Marton (po naše Martin) v Pincah, kjer nam je prijazen Bandy s svojo ekipo pripravil kulinarčne posebnosti. Za prvi obrok je bil ribji paprikaš in kuhane svinjske nogice. Te jedi se spomnimo samo najstarejši, sedaj temu

V kuhinji pri pripravi martinove večerje - naše kuharice s šefom

približno ustreza industrijska tlačanka. Drugi obrok je bil seveda v znamenju Martina - gosje bedro s prilogami, ni pa manjkala niti svinjska pečenka. Po in med obema obrokom smo se sladkali z okusnim raznovrstnim pecivom naših međimurskih puc. Vmes veliko kulturno zabavnih

dogodkov. Najprej je naš "škof" Branko z s pomočnikom ----- natančno in nazorno krstil mošt, ki je postal vino in še bolj teklo po naših suhih grlih. Dramska sekcija je v skrajšani varianti uprizorila že znana in priznane # Snoboke# Vmes smo po omizjih veliko kramljali in se šalili, ob, za

marsikoga preglasni, glasbi do onemoglosti plesali in izvedli tudi tekmovanje plesnih parov. Po dobrih osmih urah v gostilni Marton smo se odpravili domov v Velenje, kamor nas je kmalu po polnoči varno pripeljal voznik Drago.

V pravem martinovem ambientu

Jeste li znali: IZ ŽIVOTA KRUMPIRA NAŠEGA SVAGDAŠNJEGA

Vladimir Šafarič

»....Peto Lalangueovo djelo, ujedno jedina stručna knjiga s područja gospodarstva – »Nachin jabuke zemelyszke szaditi y nye haszen obernuti za volyu polyakov horvatzkoga orszaga ochituvan «, tiskana je u Zagrebu, 1788. godine, u tiskari Kotschea. Lalangue je knjigu napisao potaknut velikom glađu koja je 1784. harala Hrvatskim zagorjem, u knjizi daje upute o sadnji i uzgoju krumpira (»jabuke zemelyszke«), te time doprinosi poboljšanju života hrvatskoga seljaka.«

NACHIN
JABUKE
ZEMELYSZKE
SZADITI

Y
NYE NA HASZEN OBERNUTI
ZA VOLYU POLYAKOV
HORVATZKOGA ORSZAGA
OCHITUVAN,

Vu ZAGREBU
pitiškan pri JOSEFU KAROLU KOTSCHU,
1788

Joannis Baptiste Lalangue (Ivan Krstitelj Lalang), autor je prvih tiskanih stručnih knjiga s područja medicinske književnosti na hrvatskome jeziku, a jedan je od zaslužnijih velikana za razvoj medicine u drugoj polovici XVIII. stoljeća. Istinskim prosvjetiteljskim i reformatorskim stremljenjima nastojao je poboljšati uvjete života hrvatskoga puka, a utjecaj njegova velebnoga djela zrcali se do našega vremena.

Ivan Krstitelj Lalang rodio se je 27. travnja 1743. godine u luksemburškom selu Matton, kao sin mlinara. Iznimnom nadarenošću upisuje studij liječništva u Beču, a zbog nadarenosti mentorom mu postaje slavni profesor barun Gerhard van Swieten (1700. – 1772.),

osobni liječnik carice Marije Terezije i utemeljitelj primaljske škole u Beču (1754. godine) te reformator liječničkog studija u Beču i liječništva u Austro-ugarskoj monarhiji.

Van Swieten se zalagao za to da svi narodi Austro-Ugarske monarhije dobiju stručne knjige na svojim materinjim jezicima. Nakon što je diplomirao na liječničkom studiju u Beču 29. IX. 1770., obranivši disertaciju o anatomiji živaca, Lalangue prakticira u bečkim bolnicama, a nakon šesttjednog usavršavanja u rodilištu bolnice sv. Marka, pod vodstvom profesora Johanna Antona Rechbergera (1731. – 1792.), stječe prestižni naslov meštra porodničke vještine (»magister

artis obstetriciae«). Carskim dekretom 1772. dolazi u Varaždin, glavni grad onovremene Hrvatske, kao osobni liječnik hrvatskoga bana Nadasdyja te fizik Varaždinske županije, sa zadaćom provođenja zakona o javnome zdravstvu »Constitutio in Re Sanitatis« iz 1770. U sve države carstva poslani su sposobni liječnici radi provođenja potrebnih reformi i otklanjanja teških zdravstvenih i socijalno- gospodarskih uvjeta, da bi poboljšali stanje u javnome zdravstvu, s najvećim težištem na smanjenju visoke stope pobola i smrtnosti. Lalangue je kao varaždinski županijski fizik bio zadužen za higijenu, zdravlje djece i odraslih, za nadzor izvora pitke vode, mineralnih voda i toplica, za nadzor živežnih namirnica i jela.

Varaždinskim građanom postaje 23. IV. 1776, a svoja djela na hrvatskome jeziku objavljuje uviđajući težinu socijalno- gospodarskih prilika u tadašnjoj Hrvatskoj. Zbog ljubavi prema Varaždinu, Hrvatskoj i najdražim mu zagorskim bregima, Lalangue se nije od njih odvajao do svojih posljednjih zemaljskih dana. Lalangue umire u Varaždinu 20.V.1779. godine u 56. godini, bez potomstva. Materinji Lalangueov jezik bio je francuski, a koristio se dobro latinskim, njemačkim i hrvatskim jezikom, na kojem je svoja djela i objavljivao. Život je posvetio dobrobiti Hrvatske, posebice seljaka Hrvatskog zagorja, gdje su koncem XVIII. stoljeća vladali najteži uvjeti života, što najbolje govori o Lalanguovoj veličini kao čovjeka, liječnika,

stručnjaka, prosvjetitelja, reformatora i humanista, a takovih je ljudi premalo u svim vremenima. Cjelokupnim svojim djelovanjem Lalangue je dao značajan obol razvoju hrvatskoga javnoga zdravstva i primaljstva, te je ovaj rad podsjećanje na znamenitog velikama.

(Preuzeto po: Gynaecol Perinatol 2010;19(1):44–54 Fureš R. i sur. Ivan Krstitelj Lalangue i njegova prva tiskana medicinska stručna knjiga...)

O Međimurju, njegovim gradovima i općinama

U našem glasilu od broja 2 iz 2012. smo uveli kratku rubriku u kojoj smo predstavili gradove u Međimurju (Čakovec, Mursko Središće i Prelog) te nekoliko općina i naselja u tim općinama. Danas vam predstavljamo neka od tih mjesta na vojnim kartama tadašnje monarhije u godinama 1763-1787.

Izvor: Mapiere.eu, First Military Survey (1763-1787)
Izbor: V.Šafarić

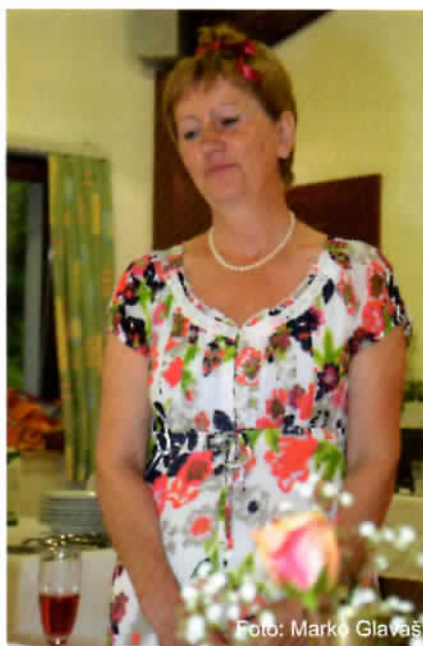

BRANKO IN IVANKA LUKAČIČ

Matej Blagus

V Slovenijo sta prišla 1978 Branko in 1981 Ivanka leta. Oba sta gostinca. Branko si je vedno želel svoj lokal, imel je občutek, da bo na tak način lažje pokazal kaj zna. Tudi skupaj sta se včlanila v Kulturno društvo Međimurje - on po zaslugi Ivanke, katera je prava Međimurka - on pa međimurski zet. Imel je popust, ker je iz Podravine, ali točneje iz Legrada. Ta je pa itak prej bil del Međimurja.

Ko sta prevzela gostišče Lipa v Šaleku, sta zgornje prostore gostišča odstopila, enkrat na teden v večernih urah, za vadbo

Gazdarica Ivanka

naše novo ustanovljene folklorne in tamburaške skupine. Branko se je odločil da bo igral tamburico, Ivanka pa za ples. V mansardi so se redno odvijale aktivnosti društva kot so pustovanja, skupščine, plesi in še kaj. Leta 2007 sta se odločila in najprej najela, kasneje odkupila lokal v Topolšici in ga poimenovala Laguna. Oba sta dobra kuharja, Branko mojster za morske jedi in pice, Ivanka pa itak ima zadnjo besedo v kuhinji.

Danes jima dobro gre, vendar sta zaradi dela v lokalni začasno zamrznila aktivnosti v plesni in

tamburaški skupini.

Če jima čas dovoli hitro skočita tudi v Istro, kjer se sprostita in uživata na morju.

Branko je zapriseženi motorist, saj njegova Honda že dodobra pozna poti v Međimurje in Podravino. Rad ima svoj rojstni kraj zato mu je posebej pri srcu pesem Ja sam junak iz doline, katero rad prepeva in tambura.

Telovadba za ženske

Na »Gruntu« že drugo leto, večinoma ob ponedeljkih, poteka telovadba za ženske. Včasih se je udeleži tudi do 10 žensk. V eni uri vaj primernih našim letam in zmožnostim, se zelo razgibamo pod vodstvom Marije ali Ivanke. Po telovadbi pa si vzamemo čas za prijeten pogovor o marsičemu in si delimo izkušnje in nasvete. Se pa tudi občasno najde na mizi kakšen kozarček vina, prigrizek in še kak posladek, kot tokrat ob zaključku leta. Vabimo vse članice KDM naj se nam pridružijo. Ne bo vam žal.

Ada Božić

Vesele telovadke

Gazda Branko

Foto: Matej Blagus

ŠTREKARI

*Z svojega grunta vu svet su dišli.
Neso znali kaj jih tam čaka.
Radničko opravo zeti, meštirjo spakovali.
Žalosnoga srca doma so stajili.
K boljemu životu se zravnali.
ali v rodno hižo navek se urnoti.*

*Tu japa i mama stori ga čokajo.
a tožno lice skriti nebrejo.
Pak tu so se rodili. v školo i v cirkvo hodili.
kuruznoga kruha čudaj pojeli
jer mesa neso navek meli.*

*Te penezi tožni v svet so ljudi natirali.
Svojo ljubljeno doma so stavili
i cel teden na njo so mislili. Petek komaj se čakav.
Od veselja skoro saki čovek je zaplakav.
Idu dimo družino pogledati.
i z dečicom se malo poigrati.*

*Cug mašina ta vesela lica v petek je dimo peljala.
a v nedeljo žalosna srca pune vagone mela.*

*Den. mesec. leto za letom tak fletno so prešli
Kak sčera je bilo. a več so stari postali.
Željo za rodnom grudom neso nigdar zgubili*

*Čoveko našemo delati je lepo.
pak ga morete najti po celome sveto.
Kam god se obrneš naš čovek je tam.
ali srce ga vleče dimo i v rodni kraj.
Međimurje. to je njegov zavičaj*

Ljubica Ilijaš

Foto: Vlado Blagus

Jubilanti 2017

50 let
Mladen ŠOPAR

60 let
Marija BLAGUS
Stjepan KRČAR
Dragutin ŠAJNOVIĆ
Zvonko VAROŠANEC
Marija VAUPOTIČ

70 let
Tomo BAHUN
Josip MARKOVIĆ
Matilda SABOLEK
Marija ŠAFARIČ
Vladimir ŠAFARIČ
Marija ŠOPAR

80 let
Drago BLAGUS
Tomo ČONKAŠ
Stjepan NOVAK

Slovo MILAN SKUBIC

Natalija Križaj

Pravijo, da ko odideš, tako, za vedno, žalost prevlada in nastane tišina, praznina, nekaj se spremeni in svet se odene v sivino.... Ob vsakem slovesu brskamo po spominih in tistim, ki ostanejo, neusmiljeno pokažejo, kaj je tisto, kar je pravzaprav pomembno... Pomembno je doživljanje ljudi okoli sebe, pomembna je sled v srcu, stkana iz različnih zgodb... Pomembnih je tisoče drobnih reči, ki jih opazijo samo tvoji, tisti, ki živijo s tabo dan, večer, življenje... Pomembne so tudi velike stvari, a te so vedno sestavljene iz majhnih, ki jih lahko zлагаš na kup ali na njih raje živiš. Milan je živel za majhne stvari, iz katerih so rasle velike. Večino mlajših let je preživel na Jesenicah, z materjo in očetom, ki sta na delo hodila v tovarno. Skromnost delavske družine je takrat oblikovala značaj njemu ter bratu Marjanu in sestri Cirili. Posvetil se je poklicu, ki je od njega zahteval natančnost, zbran razum in spretnosti. Pa seveda, vztrajnost, te mu nikoli ni manjkalo. Včasih bi tisti, ki so ga dobro poznali, rekli celo, da je bil preveč vztrajno trmast. A, to je bil del njega in zavesti njegovega duha. Večinoma ga je ta lastnost gnala naprej, kdaj pa kdaj pa ga je ustavila, če je zaslutil, da cilj ni dovolj blizu. Milan je bil v času osamosvojitvene vojne tudi med branilci domovine.

Nadarjenost in strast do glasbe, je ena njegovih največjih ljubezni. Sam je namreč odlično preigral strune bas kitare, odraščal v času socializma in takratne glasbene produkcije, ki mu je vedno znova napajala dušo. Skozi glasbo je sproščal tudi neštete težke trenutke, iskal uteho in bogatil svoje življenje.

Ja, bom igral na berdi, saj je starejša sestra moje bas kitare – je povedal, ko mu je predsednik društva predlagal vključitev v tamburaško skupino Kulturnega društva Međimurje Velenje. Mile Trampuš je v njem prepoznal glasbenika na katerem je gradil uspehe skupine.

Ni mu bilo težko precej nerodni instrument prenesti in odigrati tam, kjer bi marsikateri drugi odpovedal.

Berda mu je postala poleg družine največja ljubezen, katero je želel prenašati na mlajše.

Milan je sebe sicer vedno postavil na zadnje mesto, kar je morda pustilo preveč bremen na njegovi duši in telesu, ki se tako nista uspela ubraniti bolezni. Pa je vendarle ohranil pozitiven odnos do zadnjega.

Ostal nam bo v spominu kot dober prijatelj, glasbenik, ki nikoli ne odpove, človek na katerega se lahko vedno zanesesh.

Milan je v svojem življenju odigral najboljšo in najlepšo vlogo, z družino so uživali v polni meri.

Pogrešali ga bomo v društvu ob prepevanju međimurskih pesmi, katere je vzel za svoje, tako kot njegovo Vanjo.

»Ali te razdalja resnično loči od prijateljev...? Če želiš biti z nekom, ki ga imaš rad, ali nisi že tam? Najboljše plačilo za prisrčen trenutek je, da ga uživaš in resnične ljubezenske zgodbe nikoli nimajo konca....«

